

Správa o činnosti Slovenskej sociologickej spoločnosti pri SAV vo funkčnom období 2022 – 2024

Vážené členky a členovia SSS pri SAV,

Je mi ctou prenieť za výbor, ktorý dnes končí svoju dvojročnú prácu, prenieť správu o činnosti spoločnosti a výboru za obdobie jeho mandátu.

V správe popri stručnom priblížení aktivít spoločnosti – stručnom, pretože informácie o nich boli prístupné z webu a zasielaných pozvánok a zápisníc a podrobnejšie ich predstavia ich organizátori - vedúci sekcií spoločnosti – informujem o vývoji členstva spoločnosti v rokoch 2022 až 2024 podám odpočet úloh, ku ktorým nás zaviazalo Valné zhromaždenie SSS pri SAV konané 13. 9. 2022 na FF Trnavskej univerzity v Trnave.

Najprv mi však dovoľte vyzvať vás k symbolickej minúte ticha a spomienke na členov spoločnosti, ktorí od nás počas dvoch rokov navždy odišli. Spomeňme si na *Jarmilu Filadelfiovú*, ktorá sa desaťročia venovala výskumu rodiny a postavenia žien. Česť jej pamiatke. Ďakujem.

Organizačná štruktúra a fungovanie spoločnosti

Výbor SSS pri SAV pre roky 2022 – 2024 bol zvolený na valnom zhromaždení SSS pri SAV, ktoré sa konalo 13. 9. 2022 na FF Trnavskej univerzity v Trnave. Vo svojom funkčnom období 2022 – 2024 pracoval v zložení G. Brutovská, M. Čambáliková, K. Čukan, J. Hankovský, R. Hofreiter (podpredseda), Z Kusá (predsedníčka), D. Moravčíková, J. Strussová, M. Zeman (hospodár). Funkciu revízorov spoločnosti vykonávali R. Bednárík a P. Czirák. V súlade s uznesením Valného zhromaždenia výbor tiež ustanovil pracovnú skupinu pre návrh úpravy stanov SSS pri SAV v zložení Z. Kusá, J. Strussová a S. Capíková.

Výbor počas dvojročného mandátu zasadal jedenásťkrát. Na stretnutia výboru (s výnimkou prvého a posledného zasadnutia) boli prizývaní vedúci sekcií, pobočiek a klubu SSS pri SAV. Prizývanie bolo v súlade s platnými stanovami spoločnosti ako aj s ich navrhovanou podobou a tiež s odporúčaním valného zhromaždenia. Zasadnutia výboru sa konali hybridnou formou - v priestoroch Sociologického ústavu SAV, v. v. i. a cez ústavný Zoom, čo značne uľahčilo spoluprácu výboru a komunikáciu so sekciami a pobočkami.

Vedecké podujatia spoločnosti

V roku 2022 sa konali podujatia, ktoré pripravil ešte predchádzajúci výbor a sekcie spoločnosti v predchádzajúcom funkčnom období. O týchto aktivitách môžu referovať vedúci sekcií. Tu budem zosumarizovať len aktivity roku 2023 a 2024.

Pri plánovaní činnosti na kalendárny rok výbor v súlade s tradíciou vychádzal z návrhov sekcií, ktoré – rovnako ako členov spoločnosti – povzbudzoval k predkladaniu návrhov. Hospodár spoločnosti im pritom pomáhal realisticky (= vzhľadom na dotačné pravidlá) stanoviť finančný rozpočet podujatia. Podpora činnosti sekcií, povzbudzovanie nových dobrovoľníkov pre ich oživenie je teda zásadná pre charakter a pôsobenie spoločnosti.

Pri súčasnej nej záťaži členov spoločnosti sa ukazuje ako veľmi významná spolupráca viacerých sekcií a osobitne spolupráca sekcií so sociologickými či spoločenskovednými pracoviskami. Podľa môjho pozorovania je táto spolupráca základom bohatej činnosti sekcie sociológie poľnohospodárstva, sekcie sociológie armády a východoslovenskej pobočky. Tieto orgány spoločnosti každoročne organizujú niekoľko seminárov, konferencií či iných podujatí, vrátane medzinárodných.¹

Na spolupráci viacerých sekcií (sekcia sociológie kultúry, sociológie zdravotníctva, tiež východoslovenská pobočka) bola postavená konferencia [Umelá inteligencia: sociálne a etické problémy](#), ktorej hlavnou iniciátorkou bola sekcia sociologickej teórie vedená docentkou Dilbar Alievou. Konferencia sa uskutočnila 24. mája 2023, mala interdisciplinárny charakter a vďaka organizačnému úsiliu Dilbar Alievy a jej schopnosti získať partnerov z konferencie vyšiel nielen internetový zborník ale aj knižná publikácia.

V období pôsobenia výboru sa podarilo nájsť pre niektoré sekcie nových vedúcich a oživiť ich činnosť. Osobitne by som chcela vyzdvihnúť obnovenie činnosti sekcie sociológie mládeže, ktorú prevzala do starostlivosti a vedie Dr. Katarína Čavojská – aj jej zásluhou sa v decembri 2023 uskutočnilo inšpirujúce dvojpodujatie katedry sociológie Fi FUK a Rady mládeže Slovenska *Mladí ľudia a ich partnerské a rodinné správanie* a *Aktuality vo výskume mládeže*. Aj z týchto podujatí je k dispozícii [zborník abstraktov](#).

¹ Napríklad v roku 2023 sekcia sociológie armády v spolupráci Vroclavskou univerzitou, Akadémiou policajného zboru a ďalšími domácimi inštitúciami organizovala vedecko odborný seminár *Kriminalita a nežiaduce javy v ozbrojených bezpečnostných zboroch* (29. 3. 2023). V spolupráci s Prešovskou univerzitou, Centrom sociálnej práce University of Kentucky a Európskou asociáciou škôl sociálnej práce Východoslovenská pobočka SSS pri SAV usporiadala (13. 6. 2023) medzinárodné vedecké sympóziu *Súčasné výzvy sociálnej práce*.

V roku 2023 sa uskutočnilo 14 podujatí, trinásť odborných a jedno popularizačné. Sekcia sociológie poľnohospodárstva a východoslovenská pobočka zorganizovali po tri podujatia. Sekcia sociológie poľnohospodárstva sa spolupodieľala na konferencii projektu AGASI *Poľnohospodárstvo ako aktér sociálnej inklúzie*, zorganizovala podujatie *Klimatická zmena a životné prostredie očami sociologického výskumu* a popularizačnú besedu so študentmi *Fandím slovenskej sociológii*. Východoslovenská pobočka sa tak ako každoročne podieľala na koncepcii a organizácii prešovskej doktorandskej konferencii (v r. 2023 na tému *Environmentálna spravodlivosť vo výskume*, tento rok už pôjde o 15. Konferenciu), medzinárodného sympózia o *Výzvach pre sociálnu prácu* a besedy a prednášky autoriek *Starnutie ako filozofický a sociálny problém*. Sekcia sociológie zorganizovala dve podujatia, v tom aj svoju tradičnú medzinárodnú Letnú školu vojenskej sociológie na tému *Vojenská sociológia v podmienkach Českej, Poľskej a Slovenskej republiky - aktuálne výzvy, minulosť, súčasnosť a budúcnosť*. Významnou akciou viacerých sekcií spoločnosti bola už spomenutá interdisciplinárna konferencia *Umelá inteligencia: sociálne a etické problémy*.

Ako som už uviedla, väčšina podujatí SSS sa konala z iniciatívy sekcií. V predstihu však boli oslovovaní všetci členovia a členky, aby prichádzali s návrhmi na témy a druhy sociologických podujatí (aj v tejto chvíli vzhľadom na blížiaci sa čas prípravy plánu podujatí na rok 2025 už je k tomu čas vyzvať všetkých vás a prípadne dať do zverov Valného zhromaždenia výzvu, *aby sa členovia spoločnosti obracali so svojimi návrhmi na vedúcich príslušných tematických sekcií alebo pobočiek*. Komunikácia členov priamo s vedúcimi organizačných útvarov spoločnosti pomôže vyriešiť organizačný deficit, akým je chýbajúci špecializovaný adresár členov so záujmom pracovať v jednotlivých sekciách. Takýto adresár – zmapovanie kolegov s podobnými výskumnými záujmami – by uľahčil zostavovanie programu podujatí. Na druhej strane prax informovania všetkých členov o podujatiach sekcií považujeme za správnu. Verím, že nebudú námietky proti používaniu mailového adresára členov len na účel informovania o sociologických podujatiach.

Z podujatí, ktoré sa organizovali v roku 2024, spomeniem seminár pripomínajúci si [60. výročie založenia SSS pri SAV](#). Toto podujatie bolo prakticky jedinou akciou pripravenou priamo výborom a z jeho iniciatívy. Druhým veľkým podujatím a plnením úlohy VZ bola organizácia konferencie *Spolupráca, konflikt a legitimita v spoločnosti – 11. Slovenské a české sociologické dni* (10- - 13. 9. 2024 KC SAV Academia Stará Lesná). Podujatie sme pripravovali v úzkej súčinnosti so Sociologickým ústavom SAV, v. v. i. od jari 2023. Konferencie sa zúčastnilo 118 českých, slovenských a poľských sociológov a odznelo 99 prednášok, z toho 8 plenárnych

a 91 príspevkov v sekciách. Výbor spoločnosti zohral kľúčovú úlohu pri návrhu koncepcie konferencie a výbere jej plenárnych prednášateľov. V jej programovom výbore za našu spoločnosť pracoval R. Hofreiter a Z. Kusá. Pri vytváraní [programovej štruktúry konferencie](#) ťažiskovú prácu vykonali navrhovatelia a garanti jej sekcií, ktorých bolo celkom trinásť, z toho jedna otvorená. Medzi garantmi sekcií boli aj vedúci sekcií SSS pri SAV ako D. Alieva a K. Čukan, ale tiež členovia výboru M. Zeman a J. Strussová. Príjem z tejto konferencie, respektíve fakturačne nevyužitú mimorozpočtovú prostriedky SÚ SAV sú rezervované na plnenie ďalšieho uloženého záväzku výboru, prenášaného do ďalšieho funkčného obdobia, a to riešenie nového webu SSS pri SAV.

Aj pre toto naše najväčšie domáce sociologické podujatie roku 2024 platí, že inštitucionálna spolupráca a integrovanie kapacít (aj osobných) členov, ktorí organizujú vedecký život SSS ako dobrovoľníci, je rozhodujúca pre úspech podujatia. Táto cesta sa mi javí ako hodná nasledovania aj v ďalšom funkčnom období.

Medzinárodné a zmluvné vzťahy spoločnosti

V uvedenom období sa posilnila komunikácia spoločnosti s oboma medzinárodnými organizáciami, ktorých sme členmi. *Európska sociologická asociácia* (ESA) organizovala vo februári 2023 osobné stretnutie predsedov národných sociologických združení na prediskutovanie možností a bariér sociologického vzdelávania a vedeckého života na národnej úrovni. Našu spoločnosť na tomto stretnutí ako aj v ďalšej komunikácii s ESA zastupoval jej podpredseda Roman Hofreiter.

Medzinárodná sociologická asociácia (ISA) začala s online komunikáciou s predstaviteľmi národných asociácií a s pomocou propagovania regionálnych podujatí (ak majú webovú stránku pripravenú v dostatočnom predstihu). Pre rok 2024 ISA vypísala aj grantové schémy pre národné sociologické spoločnosti – pre update webu spoločnosti a pre podporu regionálnych podujatí. Výbor spoločnosti vybral projekt, s ktorým sa uchádzal o grantovú podporu konferencie Spolupráca, konflikt a legitimita v spoločnosti – 11. slovenské a české sociologické dni (viazanú na úhradu nákladov na účasť pozvaných prednášateľov). Žiaľ, v tejto grantovej súťaži sme neuspeli.

Výboru sa tiež podarilo napraviť niektoré administratívne resty z minulosti, konkrétne rekonštruovať a zverejniť zmluvu o spolupráci Sociologického ústavu SAV a SSS pri SAV z 15. 4. 2011. Na základe tejto zmluvy sa každoročne podpisujú zmluvy o správcovstve finančných prostriedkov, o ktoré taktiež každoročne žiadame Komisiu P SAV pre spoluprácu s vedeckými spoločnosťami na základe

predloženého plánu aktivít na daný rok a správy o čerpaní finančných prostriedkov v predchádzajúcom roku.

Odpočet úloh Valného zhromaždenia výboru z 13. 9, 2022

Úloha	Stav	Plnenie
- pomôcť s obnovením oživením činnosti sekcie sociológie mládeže a sekcie sociálnej patológie a klubu mladých sociológov	Sekcie a klub majú svojich vedúcich, plánujú činnosť	plní sa priebežne
- zorganizovať 11. slovenské a české sociologické dni;	10. – 13. 9. 2024 KC SAV Academia Stará Lesná	splnené
- pracovať na príprave nového webu SSS pri SAV (vytvoriť pracovnú skupinu pre jeho prípravu);	pracovná skupina a koncepcia webu vytvorená, dohodnutý presun webu na server SAV, prieskum trhu vykonaný, časť prostriedkov zaistená	Čiastočne sa plní, úloha pokračuje
pomôcť pri získavaní študentov magisterského a terciárneho štúdia sociológie pre členstvo v SSS SAV;	Členovia výboru opakovane oslovovali doktorandov a mladých níkov s ponukou členstva	Plní sa (s čiastočným efektom)
- pripraviť na diskusiu a pripomienkovanie návrh novely Stanov SSS pri SAV a predložiť ho na najbližšie Valné zhromaždenie SSS;	Vytvorená ná skupina predložila návrh úprav výboru a v júni 2024 všetkým členom SSS pri SAV a dnes aj VZ SSS	Splnená
- zlepšiť propagáciu Ceny A. Hirnera vo výskumnej verejnosti, upraviť štatút Ceny v zmysle návrhov komisie a poveriť jedného člena výboru zodpovednosťou za organizáciu Ceny;	R. Hofreiter poverený úlohou, všetky uložené kroky boli vykonané	Splnená
- pravidelne prizývať na zasadnutie výboru SSS pri SAV vedúcich sekcií SAV.	Na všetky zasadnutia výboru s výnimkou prvého a posledného	Plnené priebežne

Stav členskej základne

Dôležitou aktivitou výboru bolo úsilie získavať nových členov a členky spoločnosti a riešiť aj sfunkčnenie komunikácie s existujúcimi členmi.. Počas funkčného obdobia výboru sme získali *12 nových individuálnych členov* (väčšinou

doktorandov a pracovníkov Sú SAV a katedry) a stratili *15 individuálnych členov* (dvaja odhlásení, 12 nefunkčných adries a jedna zosnulá) a vyradili sme z adresára aj ďalších už nežijúcich členov, čím počet členov klesal. Podarilo sa nám však prvýkrát v histórii naplniť inštitút kolektívneho členstva, ktorý máme v Stanovách 60 rokov a ČSS ho úspešne využíva. Získali sme *troch kolektívnych členov*. Našimi prvými kolektívnymi členmi sú Sociologický ústav SAV, v. v. i., katedra sociológie Filozofickej fakulty Univerzity Komenského a katedra sociológie a sociálnej antropológie Filozofickej fakulty Univerzity Mateja Bela. Ďalšia kolektívna prihláška od katedry sociológie v FF Trnavskej univerzity Trnave je na ceste. Na dnešnom valnom zhromaždení budeme prvýkrát v histórii určovať aj výšku kolektívneho členského.

Záverečná poznámka

Dvojročné funkčné obdobie je z môjho pohľadu prikrátke na riešenie niektorých dôležitých koncepčných otázok fungovania spoločnosti a pre dotiahnutie niektorých úloh, ak sú personálne a finančne nákladné. Na dnešnom Valnom zhromaždení, ako najvyššom samosprávnom orgáne spoločnosti máme možnosť zamyslieť sa nad tým, čo je potrebné a možné v dvojročnom období, ktoré čaká budúci výbor spoločnosti. Verím však, že vďaka spolupráci s kolektívnymi členmi spoločnosti výbor získava viac síl a možností pre prácu v prospech podpory sociologickej komunikácie a tým aj podpory našej disciplíny, na ktorej nám záleží. Toto záležanie vyjadrujeme aj naším členstvom a svojou organizačnou a programovou prácou v sociologickej spoločnosti.

Ďakujem vám za pozornosť.

Zuzana Kusá

predsedníčka SSS pri SAV v rokoch 2022 – 2024

v Bratislave 16. 10. 2024